

הוספות חדשות
לספר
כבודה בת מלך

בענין
דיני מלבושי נשים

מאת
משה ניסן ווינער

לע"נ
אדוני אבי
זאב וואלף ב"ר יצחק ע"ה הכ"מ
ווינער

גלב"ע ש"ק פ' יתרו, כ' שבט תשע"ו

מילואים לפתח דבר

כשתהי' האשה צנועה - אז התוצאה הרוחנית תראה בבני'

וכן מובא בס' שלחן מנחם (אהע"ז ס"כ) "שהצרות רחמנא ליצלן שיש עתה מנוער בני ישראל - בא (כנראה מכמה מקומות בספרים) מהקולות בעיני טהרת המשפחה ובצניעות, ומכלל הן אתה שומע לאו - מה'הן' דצניעות דקמחית [יומא מז, א] הביאו ז' כהנים גדולים אתה שומע כו'".

וראה במילואים לפ"ב הערה *13 עד"ז ממרן החזון איש (ושם: "סנטימטר אחד בשרוול האם - קילומטר בילדים).

מילואים לפ"א: דיני פריעת ראש

הערה 24: מהו להתרחץ ולשחות בכריכה או בים נפרדת שמיועד לנשים בלבד במקום שיש איש מציל

שו"ר שדן בזה בשו"ת אז נדברו חי"ב סמ"ד, והעלה שאין לחרדי לקבל תפקיד זה של מציל ובכל זאת הנשים לא עוברות בזה על שום איסור ואין להחמיר ולהכביד על הנשים הצנועות ההולכות להים ואין לחפש חומרות יתירות. אמנם לאחר כל צדדי ההיתר, הסיק "ח"ו לאשה להתרחץ בכריכה בשעות שיש מציל גבר אם יכולה להתרחץ שם בשעות שיש אשה מצילה וכן הדין ברחיצה בים אם זה נוגע למעשה". וע"ש עוד דאין ללמוד מכל האמור איזה צד להקל להתרחץ בים בלא חלוק ארוך - וכמבואר לקמן בסמוך.

אולם ראה לקמן בסמוך מהגר"ע יוסף ובנו הרב בס' אוצר דינים לאשה ולבת ומשו"ת יפה נוף דס"ל (דלא כנ"ל) שאותה אשה גורמת להכשיל את המציל בהסתכלות במקומות המכוסים ועוברת על לפני עור. ואין סתירה לזה ממ"ש בשו"ת אגרות משה אהע"ז ח"ד הנ"ל, שיש לומר דהתם בנדון האג"מ אין הכרח שרוחצות בים ללא חלוק עליהן, אלא כל

חששו שם הוא מצד יחוד ופריצות שמא המציל יתן עינו באחת מהן (כן פי' דברי האג"מ בספר ואין למו מכשול ח"א פי"ד ס"ו).

שם חיוב כיסוי השער והגוף קודם הכניסה ואחר היציאה מן המים – כשיש מציל גבר בבריכת רחצה נפרדת:

וכ"כ גם בס' הליכות בת ישראל פ"ז סי"ח:

"ובחוף שיש בו מציל, לא תשהנה הנשים על החוף בלא חלוק [והרוצות בכך, תפשוטנה חלוקיהן בסמוך למים ממש, ובצאתן תלבשנה אותם מיד]". וכן שיטת הגר"ח פ"פ שיינבערג, הו"ד בשו"ת יפה נוף (ספ"ג בהערה), שנשים שבאות לרחוץ בים ניפרד צריכות ללבוש בגדיהן כדרכן, רק מיד לפני כניסתם למים יוכלו להוריד בגדיהן העליונים מעליהן. ואף שעדיין יוכל המציל לראותן במים, יש להתיר בזה משום שהוא עסוק במלאכתו, עכ"ד. והשיב על זה בשו"ת יפה נוף שם, דלא קרב זה אל זה, שהרי רק ברופא התירו מטעמא דטריד משום פיקוח נפש, משא"כ הכא. ולכן יש לאסור לעשות כן. וכן פסק הגרי"ש אלישיב, ע"ש. וכ"כ בס' טהרת המשפחה (עמ' 248) בשם הגר"ע יוסף.

וכן כתב לחלוק עמ"ש בס' הליכות בת ישראל הנ"ל בס' אין למו מכשול ח"א פי"ד ס"ו, דמנין לו להתיר לפשוט את החלוק בסמוך למים, והרי ייתכן שבדיוק באותו רגע יראה אותה המציל וייכשל על ידה באיסור הסתכלות. ועוד, הרי המציל יכול לראותה גם כשנכנסת למים, שהרי אין כל גופה נימצא תדיר בתוך המים, נימצאת גורמת לו מיכשול. ולכן צריך לומר שיכנסו למים עם חלוק ולא יפשוטו אותו בסמוך למים.

שם: כיסוי השער והגוף בתוך המים (במקום שמיועד לנשים בלבד) – כשיש שם מציל גבר

וכשיש שם (היינו בחוף נפרד שמיועד לנשים בלבד) איש המשמש כמציל, או אנשים המוכרים כסאות וכדומה, יש לומר שחיבת לכסות היטב את גופן בחלוק רחב (שאינו שקוף) גם כשנכנסת למים, שלא יגרמו לו מכשול בכך שיראה את גופן או שערן (ס' אוצר דינים לאשה ולבת סל"ז סל"ב. ושם בהערה לב: "היא גורמת להכשילו בהסתכלות במקומות שדרכה לכסות, ועוברת על לפני עור לא תתן מכשול. וכ"כ בס' ואין למו מכשול ח"א פי"ד ס"ו).

וכן מסקנתו הלכה למעשה בשו"ת אז נדברו חי"ב סמ"ד הנ"ל שאין ללמוד מכל האמור איזה צד להקל להתרחץ בים בלא חלוק ארוך בגלל שאומרים שלפעמים עוברים גם גברים אחרים שאפילו את"ל שאין בזה משום לפנו עור, "דעכ"פ משום צניעות לכו"ע צריכה האשה להתלבש בחלוק ארוך בזמן שהיא נמצאת בים".

פ"א הערה 36: השפעת לכישת פאה נכרית על עניני פרנסה, בריאות ונחת מיו"ח

"במ"ש אודות מצב הפרנסה וכן עוד איזה מאנ"ש שי', אינני רשאי לכסות דעתי בזה, כיון שנוגע לאחרים ובענינים הכי חשובים, ודעתי הוא, שמהסיבות עיקריות להעדר ההצלחה עד עתה הוא, לא כ"כ הסיבה הטבעית במצב הכלכלי במדינתם עתה, שהרי כו"כ התגברו ע"ז, אלא הענין דשייטלען [פאה נכרית] של נשי אנ"ש תחי'. ואף שהלימוד זכות עליהן (ולא רק לימוד זכות לבד, אלא לאמיתתו של דבר) מפני שהורגלו בזה במדינתנו לפנים, ששם הי' קשור זה בקישוים הכי גדולים, וע"י ההרגל, כהיתר ח"ו נעשה להן. אבל ידוע שעניני לימוד זכות – גדולים ביותר, אבל אין זה משנה המצב, שסו"ס ענין השייטלען אינו בסדר כלל. ויהי רצון שיתקבלו דברי אלה כמו שהם, שאין הם באים בתורת קפידא ח"ו ותרעומות, אלא בתקוה שכולי האי ואולי וסו"ס יעשו כל אנ"ש שי' את התלוי בהם לתוספת הצלחתם בהנוגע לבריאות, לפרנסה ולנחת אמיתי מכל יו"ח שיחיו מתוך שמחה וטוב לבב. ויהי רצון שימצא אותיות המתאימות בשביל שיבוא כל הנ"ל בפו"מ. וכל המקדים ה"ז משובח" (ס' אגרות קודש – מילואים, ממכתב ד' מ"ח תשי"ח).

ע"י שמירת כיסוי שער הראש זוכים לבנים

"עס פלעגן קומען צו מיר פארשידנע מענטשן, זיך מזכיר זיין אויף דעם, וואָס זיי זענען נאָך נישט געהאַלפן געווען מיט קיין קינדער, האָב איך זיי געזאָגט, אַז די נשים זאָלן גיין צוגעדעקט דעם קאָפּ, כדי אַז עס זאָל אויסזען ווי מען האָט שוין חתונה געהאַט, ווייל אַז מען גייט אָפּן, קוקט מען דאָך אויס ווי איינער וואָס האָט נאָך נישט חתונה געהאַט, פאַרדעם האָט מען נישט קיין קינדער" (ס' קדושת צבי – להרה"ק צבי הירש מקרעטשניף – ח"ב בהוצאת מכון להוצאת נחלי אמונה – אייר תשע"ד).

מילואים ל"מבוא" לפ"ב

אות א: בענין בשר מגולה בתמונה, מראה, טלויזיא

שיטת מרן החזו"א בנדון: שכנגד ערוה במראה אסור לקרא דברים שבקדושה, וכנגד הערוה בתמונה מותר לקרא דברים שבקדושה, אבל יש איסור להסתכל בתמונה משום הרהור (ארחות רבנו ח"ג הוספות או"ח ח"א אות ז).

אות ב: גרימת נזק [כמו שבירת טלויזיא] כדי לאפרושי מאיסורא

ראה גם ס' פתחי חושן (נזיקין פ"א סק"א); שו"ת שלמת חיים (סתשע"ה); פסק הגרי"ש אלישיב בס' עלינו לשבח (פרשת אמור עמ' תיא); ס' מעשה איש (ח"ב עמ' קסד) בשם הגר"ח קניבסקי; שו"ת ודרשת וחקרת (ח"א אהע"ז ס"א); ובארוכה בקובץ אור ישראל – מאנסי (גליון ט, אלול תשע"ה, עמ' קמח וגליון ע, ניסן תשע"ה עמ' קעב).

מילואים לפ"ב: דיני גילוי בשר בנשים

הערה 8: אמירת דברי תורה ותפלה נגד גילוי בשר דקטנות

בס' חסד לאלפים (להגאון בעל "פלא יועץ") סע"ה ס"ה: "ואני מסתפק אם הוא הדין בקטנה".

שם: בירור שיטת החזו"א להקל בענין טפח מגולה בקטנה עד בת שבע בערך, שאין דעתן של בנ"א להרהר עליהם מחמת קטנותן

שו"מ מפורש בס' ארחות רבנו ח"ג (הוספות או"ח ח"א עמ' רד) ששמע הגר"ח קניבסקי שסיפר שמרן החזו"א אמר שיש להלבישה בצניעות וגרביים ארוכות מגיל שלש מטעם חינוך. ולפי"ז מה שמרן החזו"א התיר עד בת שבע, היינו לומר דבר שבקדושה כנגדה, אבל מ"מ

צריך להלבישה שיהי' גופה מכוסה כמו ילדה גדולה מטעם חנוך. וע"ע לקמן במילואים לפ"ב הערה 32.

הערה 17 (והערה 22 והערה 27): **בירור שיטת המשנה ברורה במקום השוק**

כ"כ לפרש דברי המשנ"ב דגם לו ס"ל דשוק היינו למטה מן הברך – בס' בגדי תפארתך (ביתר תשע"ד, עמ' 23); ס' הלבוש כהלכתו פט"ו ס"א במהדורה השביעית (טבת תשע"ה עמ' 131 הערה ז); קונטרס שוקיו עמודי שש (ירות"ו, תשע"ב); קונטרס התנהגות בין אנשים לנשים ע"פ הלכה (לרי"י ראזענפעלד, מאנסי תשס"א, עמ' עב – ושם: "יש אומרים שדברי המ"ב האלו, לא הוא כתבם"); ס' הצניעות בהלכה (להרב שמואל הלוי שישא); ובס' אחותי כלה (להרב אברהם ארבל, תשס"ז, עמ' קלח סי"א) ושם שאין שום ספק שדברי המשנ"ב בענין מקום השוק – נדחה.

הערה 19: **בירור מקום השוק – הדעה השני' (דשוק היינו למטה מן הברך)**

עוד ראי' יש להביא מדברי המחבר בשו"ע יו"ד סקצ"ה ס"י: "נחתך הולד במעי' (של היולדת) ויצא אבר אבר, בין שיצא על סדר האברים, כגון שיצא הרגל, ואחרי' השוק ואחרי' הירך" – מכאן נראה שלדעת מרן הב"י סדר האיברים הוא שוק ומעליו ירך.

הערה 26: **דין לבישת גרביים שקופים, ומגוון עור הגוף**

בהוספה עמ"ש לעיל בדיון לבישת הגרביים מגוון עור הגוף הנה אנה לידי "פסק הלכה מגדולי הרבנים" דעיר לייקוואוד (מפרשת ראה שנת תשס"ט) שאסור ללבוש אנפלאות דקות ושקופות ולא אנפלאות שמראיהן כמראה עור בשר, "וכמעט אי אפשר למצוא פחות משלשים [דנר"] שיהיו כשרות, וכל ספק צריך לשאול לדיין מובהק כמו על שאר שאלות חמורות". וע"ש (ובס' היא תתהלל דף מא) בנוגע לכמה מיני גוונים (הדומים לעור הגוף) בפרטיות. והוסיפו שם ש"מכאן אזהרה להסוחרים והמוכרים של אנפלאות אלו שהם מחטיאין את הרבים ר"ל כמו שכתב בשו"ע (הלכות שבת ס"ז סט"ז) לגבי ספרים חיצונים שהמדפיסין והמוכרים מחטיאים את הרבים". "ובזכות שמירת גדרי הצניעות נזכה להשראת השכינה". ובעה"ח הג"ר ארי' מלכיאל קוטלר

(ראש ישיבה); הג"ר יעקב אפרים הכהן פארכהיימער (דיין ראשי); הג"ר מתתיהו סולמון (משגיח); הג"ר ירוחם אלשין (ראש ישיבה); הג"ר ישראל ניומאן (ראש ישיבה); הג"ר דוד צבי שוסטאל (ראש ישיבה).

הערה 28: בירור שיטת הגרש"ז אויערבאך במקום השוק

במהדורת המשנ"ב עם הערות ביצחק יקרא (להג"ר אביגדור הלוי נבנצל – ירות"ו, תשס"ד) בהשלמות בסוף ח"א כתב "שמעתי מאדמו"ר זללה"ה [היינו הגרש"ז אויערבאך] להקל כמשנ"ב, אבל לא רצה להורות לקולא למי ששאל אותו".

הערה *28: ללכת בלי גרביים – אסור לכל הדעות

כן מבואר גם בשו"ת אבני ישפה ח"ב סע"א ענף ב (בענין הסתכלות על רגלי אשתו נדה), דאנו נוהגים בזה כדעות הסוברות דכל הרגל עד הקרסול נחשב שוק, "וכיון דנהיגין איסור יתכן שגם המשנ"ב יודה כמבואר במשנ"ב שם, שבמקום שדרכן לכסות דינו כמקום מכוסה".

הערה 31: גדר שמלות ארוכות מאוד

ראה גם שו"ת אשר חנן (אפללו, חלק ו-ז אהע"ז ספ"ח, וכן בח"ח סקס"ב) האם אפשר לאשה ללכת מחוץ לביתה בשמלה ארוכה עד הקרסול, כיון שיש הסוברים שזה לבוש בלתי צנוע ורחובי, והעלה שאין שום מקור לכך, וכמו שאסור ללבוש חולצה הדוקה, אין היתר ללבוש גרב הדוק כדי לכסות את חלק הרגל התחתון. וע"ע ס' אחותי כלה (להרב אברהם ארבל, תשס"ז עמ' קלט) בקונטרס באתי לגני סי"א.

הערה 32: בענין אורך שמלות לקטנות כשהולכות בגרביים שאינם שקופים

שיטת מרן החזו"א שילדות אף שלובשות גרביים ארוכות צריך להלבישם שמלות שאורכן יהי יותר מהברך (ס' אורחות רבנו ח"ג הוספות או"ח ח"א עמ' רד).

הערה 55: חיוב צניעות הלבוש אף במקום שרוב הנשים מזלזלות בדינים אלו

ראה גם בס' תורת מנחם התוועדויות (י"ב תמוז ה'תש"ל אות לו): "בענין הצניעות, אין זה ענין ששייך לומר שכיון שנשתנו העיתים, ונשתנה ה'אופנה' ('מאָדע'), אי אפשר להיות 'כחתן בין האבלים' (לשון חז"ל – נדה כ, א. וש"נ) – כאשר כולם לבושים כמו 'אבלים' רח"ל – לפי שהתנתקו מ'תורת חיים' ומצוותי עליהם נאמר 'וחי בהם', היפך החיים, ולכן לבושים בכגדים קצרים, בגדים שאינם צנועים, היפך בגדי תורה – כיצד יכול הוא להסתובב 'כחתן בין האבלים'? ... הרי זה לכאורה היפך הוראת התורה, היפך ממסכת 'דרך ארץ'! אך על זה אומרים, ש'תורה זו לא תהא מוחלפת! – שינויים שייך לומר רק היכן שהתורה אומרת שבענין זה יכולים להיות שינויים, וא' הענינים שבהם נתפרש בתורה שלא יכול להיות שינויים – הרי זה הענין ד'מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל', כולל גם השכר הבא ע"י זה – הברכות שנימנו לאח"ז בפרשה זו, שזכו להם עי"ז שאפילו גוי ראה שהם ראויים לברכה, בגלל אופן החיים שלהם מתוך צניעות... איך יהי' אצלו התוקף להתנהג כמו 'חתן'? ... הנה ע"ז נאמר בהתחלת השולחן ערוך: 'אל יתבייש מפני המלעיגים', ע"ש בארוכה.

הערה 59: בענין מכירת בגדים שאינם צנועים

ראה לעיל במילואים לפ"ב הערה 26 ב"פסק הלכה מגדולי הרבנים" דעיר לייקוואוד ושם אזהרה לסוחרים ומוכרים של אנפלאות דקות ושקופות ושמראהן כמראה עור בשר.

נספח

בענין חומר איסור בגדי ג'ינס -פסק דין מאת גדולי הפוסקים של דורנו -

לאחרונה נכנסו בבתים החרדיים ובחנויות בשכונות החרדיות חצאיות שמלות וחלוקים העשויים מבדים הקרויים ג'ינס. "בגדי הג'ינס" שהוא לבוש זול ובזוי, מביע מגמה של פריקת עול, וירידה דרסטית של המוסר. סוג בגד זה הפך לבגד המיוחד של הנוער החילוני, הבוטט בכל המוסר והולך אחרי שרירות הרע. בגדי הג'ינס מופיעים בצבעים שונים. כגון: גווני הכחול, שחור, אפור ו"משופשף", שעבר עיבוד במכונות מיוחדות כדי להסיר צבעו, ובא להביע תוספת של פריקת עול הפקרות ופריצות. ותורתנו הקדושה הזהירה לא ללכת בחוקות הגויים ולהתדמות להם, שנאמר "ובחוקותיהם לא תלכו". וכן כתוב: "השמר לך פן תנקש אחריהם". ולשון הספרי (פסקא פ"א) השמר - בלא תעשה. פן בלא תעשה. תנקש אחריהם - שמא תדמה ותעשה כמעשיהם וי-ה-י-ה לך למוקש. שלא תאמר הואיל והם יוצאים בארגמן אף אני אצא בארגמן, הואיל והם יוצאים בפלוסין אף אני אצא בפלוסין. ולכן אסור ללבוש בגדי ג'ינס, והמוכרים עוברים על הלאו של לפני עור לא תתן מכשול, ומחטיאים את הרבים.

רבי שמעון בעדני

שמואל הלוי וואזנר

נסים קרליץ

גם אנו מצטרפים לרבנים הנ"ל:

ב"צ אבא שאול

שלמה זלמן אויערבאך

שלמה זילברשטיין

יוסף שלום אלישיב

מ.ז. לוריא

